

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1976-1977 *

door

René DE HERDT

Stadsarchief Gent

Inventarissen, bibliografieën, regestenlijsten, catalogi **

1. *Alfabetische lijst van de tijdschriften gedeponeerd in de universitaire diensten en de externe leeszalen. 3, (Centrale Bibliotheek van de Rijksuniversiteit), 1976, 243 blz.*

Deze derde uitgave werd samengesteld door de bruikleendienst „externe diensten” o.l.v. D. CROMMAR-COUVREUR. De informatieverwerking geschiedde door M. LAGASSE-VERPLANKEN. Het is een belangrijk werkdokument dat samen met de topografische lijst (zie nr. 10) en de centrale tijdschriftencatalogi (zie nrs. 3 en 4) de tijdschriftenverzameling van de Gentse Rijksuniversiteit voor de belangstellende toegankelijk maakt.

2. *Centrale catalogus van de Congresliteratuur (colloquia, congressen, symposia e.d.), (Centrale Bibliotheek van de Rijksuniversiteit), Gent, 1973, 133 blz.*

Samengesteld door de catalografische dienst van de Centrale Bibliotheek o.l.v. E. WILLE. De informatieverwerking geschiedde door M. LAGASSE-VERPLANKEN.

3. *Centrale tijdschriftencatalogus van de Rijksuniversiteit te Gent. Alfabetische register op naam van de instellingen, (Uitgaven van de Centrale Bibliotheek), Gent, 1975, 158 blz.*

Het register slaat op de titels opgenomen in de Centrale tijdschriften-catalogus, zowel in het basiswerk (1974) als in het supplement van 1974. Enkel de naam van de instelling, die in de titel van het tijdschrift voorkomt werd opgenomen. Samengesteld door de catalogueerdienst o.l.v. E. WILLE.

(*) Gebruikte afkorting: HMGOG = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudbeidekunde te Gent*. Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften en mededelingsbladen over heemkunde, folklore en toerisme.

(**) Zie ook nrs. 45, 50, 56, 71, 79, 81, 107.

4. *Centrale tijdschriftencatalogus van de Rijksuniversiteit te Gent, (Uitgave van de Centrale Bibliotheek)*, 3 dln., Gent, 1977, 1245 blz.

Bevat in principe alle tijdschriften (het begrip tijdschrift werd zeer ruim geïnterpreteerd) aanwezig in de universitaire diensten. Deze catalogus bevat niet: verslagen van congressen, almanakken en dagbladen. Opgesteld o.l.v. E. WILLE.

5. DE HERDT R., *Bibliografie van de geschiedenis van Gent, 1975-1976*, in *HMGOG*, XXX, (1976), p. 115-134.

Vervolg van de jaarlijkse bibliografie die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt.

6. DEROLEZ A., *Inventaris van de handschriften in de Universiteitsbibliotheek te Gent, (Uitgaven van de Centrale Bibliotheek)*, Gent, 1977, 309 blz. + indexen.

Deze inventaris geeft voor het eerst sinds J. DE SAINT-GENOIS in 1849-1852 zijn *Catalogue méthodique et raisonné des manuscrits de la Bibliothèque de la Ville et de l'Université de Gand* liet verschijnen een volledig overzicht van het Fonds Handschriften (heden 4082 nummers) van de Rijksuniversiteit. De handschriften in het Fonds der Gandavensia werden hierin niet opgenomen. Deze inventaris geeft een summiere beschrijving en werd gevormd uit een fotomechanische reproductie van de steekkaartencatalogus die in de afdeling der Handschriften is ondergebracht. De index bevat alle persoons- en plaatsnamen die in de beschrijvingen der handschriften voorkomen en de voornaamste hoofdwwoorden van de titels van anonieme werken.

7. DESITTERE M., *Archeologische Kroniek*, in *HMGOG*, XXX, (1976), p. 103-113.

Vervolg van de jaarlijkse kroniek die sinds 1973 in de *HMGOG* verschijnt. Valt uiteen in twee delen: A. *Opgravingen en vondsten: de IJzertijd*; B. *Varia en personalia*. Geïllustreerd.

8. ERVYNCK G., *De Staten van Goed van de Burggraving Gent*, Gent, 1975, 68 blz.

Een regest van vierhonderdzevenentwintig staten van goed van 1608 tot 1796 uit het „Fonds Burggraving” in het Rijksarchief te Gent. Met lijst van namen.

9. STEEGHERS W., *Staten van Goed van de Heerlijkheid Sint Baafs bij Gent, (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Gouw Oost-Vlaanderen)*, 1977, 2 dln., 192 blz.

Deze inventaris vormt een werkinstrument voor genealogen, historici en naamkundigen. Hij geeft de namen weer van de personen die

voorkomen in de registers van de staten van goed van Sint-Baafsheerlijkheid van 1641 tot 1729 (bewaard op het Rijksarchief te Gent). In een „woord vooraf” geeft J. DECAVELE een beknopt historisch overzicht van de gebieden die vielen onder de jurisdictie van de Sint-Baafsheerlijkheid, van de zetelplaats van de schepenbank en van het bestuur van de heerlijkheid.

10. *Topografische lijst van tijdschriften gedeponeerd in de universitaire diensten en de externe leeszaal. 3, (Centrale Bibliotheek van de Rijksuniversiteit), 1976, 241 blz.*

Deze lijst vergemakkelijkt het weervinden van de door de Centrale Bibliotheek aangekochte tijdschriften die gedeponeerd werden in de verschillende universitaire diensten, seminaries en laboratoria. Samen-gesteld door de bruikleendienst „externe diensten” o.l.v. D. CROMMAR-COUVREUR. De informatieverwerking geschiedde door M. LAGASSE-VERPLANKEN.

11. VANDENHOLE F., *Inventaris van nieuws-, vak- en kiesbladen. Tweede sterk vermeerderde uitgave met bibliografische annotaties en geografisch-chronologische index, (Rijksuniversiteit Gent. Centrale Bibliotheek), (Bijdrage tot de bibliotheekwetenschap, IV), Gent, 1977, 676 blz.*

In deze inventaris werden opgenomen: het fonds van de Universiteitsbibliotheek, evenals deze van het Seminarie voor Hedendaagse Geschiedenis en het Seminarie voor Perswetenschap. De bladen werden alfabetisch gerangschikt. Met uitgebreide geografisch-chronologische index, waarin niet alleen het beginjaar, maar ook het (vermoedelijke) eindjaar van het verschijnen wordt aangegeven.

12. VAN NIEUWENHUYSEN A., *Ordonnances de Philippe Le Hardi, de Marguerite de Male et de Jean sans Peur, 1381-1419. Dl. II: Ordonnances de Philippe le Hardi et de Marguerite de Male du 17 janvier 1394 au 25 février 1405, (Verzameling van de Verordeningen der Nederlanden. Eerste reeks: 1381-1506), Brussel, 1974, 1019 blz.*

Deze onmisbare bronnenuitgave voor degene die het politiek, economisch of sociaal leven in het laat-middeleeuwse Gent wil bestuderen, vormt het vervolg van het in 1965 uitgegeven eerste deel dat de periode 16 oktober 1381 tot 31 december 1393 omvat. Met kronologische lijst van de ordonnanties van Filips de Stoute en Margareta van Male van 1381 tot 1405, een kronologische lijst van de vidimi van vóór 1381, overzicht van de gebruikte zegels (geïllustreerd). Alfabetische en systematische registers.

Algemeen

13. *Projektboek Gent*, Uden, 1976.

Verslagboek over een schoolprojekt waaraan werd deelgenomen door 260 leerlingen van het College van het H. Kruis te Uden (Noord-Brabant). Dit projektboek geeft een aantal indrukken van de leerlingen over Gent, afgenomen interviews en de uitwerking van opdrachten o.m. in verband met de geschiedenis en kunstgeschiedenis van Gent. Op didactisch gebied erg releverend. Geïllustreerd met talrijke tekeningen en schetsen door de leerlingen.

Archeologie

14. DESMET G., *Noodopgraving „Den Bonten Mantele”, Vrijdagmarkt 45*, in *Stadsarcheologie. Viermaandelijks tijdschrift van de Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie V.Z.W.* (jg. 1, nr. 1), p. 22-31.

Gebruik makend van verbouwingswerken werd in januari 1977 een noodopgraving verricht in het pand van het huis „Den Bonten Mantele” met zijn prachtige barokgevel. Heel wat interessante archeologische vondsten getuigen van het rijke verleden van de Vrijdagmarkt en zijn omgeving. In een aalput werden talrijke archeologica uit de 18de eeuw aangetroffen, zoals porseleinfragmenten, aardewerk met wit tinglazuur, rood aardewerk met loodglazuur, glaswerk, enz. Geïllustreerd.

15. ID., *Opgravingen naar de verdwenen Nieuwenbosabdij*, in *Stadsarcheologie. Viermaandelijks tijdschrift van de Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie V.Z.W.* (jg. 1, nr. 1), p. 40-41.

De aandacht wordt gevestigd op enkele noodopgravingen ondernomen door de Heemkundige Vereniging „De Gonde” van Melle in de tuinen van het Hoger Rijksinstituut voor Tuinbouw te Melle op zoek naar sporen van de verdwenen Nieuwenbosabdij.

16. LALEMAN M.C., *Een tegelvloer van de 14de-15de eeuw*, in *Stadsarcheologie. Viermaandelijks tijdschrift van de Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie V.Z.W.*, (jg. 1, nr. 1), p. 42-43.

Korte bespreking van de tegelvondst gedaan in 1885 in het huis op de hoek van de Zwarte Zusterstraat en Onderbergen. Eén illustratie.

Middeleeuwen

17. PREVENIER W., *Motieven voor lelijaardsgezindheid in Vlaanderen in de periode 1297-1305*, in *De Leiegouw*, XIX, (1977), p. 273-288.

Tevens verschenen als overdruk in *Studia Historica Gandensia*, nr. 216, Gent, 1977.

Een onderzoek naar de motieven voor de keuze tussen enerzijds de trouw aan de onmiddellijke landvorst, graaf Gwijde van Dampierre en anderzijds het sympatizeren met het regime van de Franse koning. Adel, stedelingen, ambtenaren en klerus hadden elk hun eigen beweegredenen om ofwel voor de partij van de graaf ofwel voor de koning te kiezen. De auteur steunt in belangrijke mate op Gentse toestanden en geeft o.m. een opsomming van de Gentse leliaards in 1297-1302.

18. ROGGHE P., *Judiith, stammoeder der eerste graven van Vlaanderen*, Gent, 1977.

Heruitgave van deze boeiende monografie van wijlen P. ROGGHE. Kunstig geïllustreerd met twaalf pentekeningen door V. STUYVAERT.

19. TITS-DIEUAIDE M.-J., *La formation des prix céréalières en Brabant et en Flandre au XVe siècle*, (Centre d'Histoire Economique et Sociale. Editions de l'Université de Bruxelles), Brussel, 1975, 406 blz.

Deze waardevolle studie over de graanprijzen, landelijke graanproductie en de graanhandel in het laat-middeleeuwse Vlaanderen en Brabant, bevat ook heel wat gegevens over de graanhandel naar Gent toe, de Gentse graanstapel, de graanprijzen te Gent, de graanaankopen door de Stad enz. Met grafieken, index van personen, plaatsen en zaken.

20. VAN ROMPAEY J., *De publiekrechtelijke achtergrond van de strijd tussen Gwijde van Dampierre en Filips de Schone*, in *De Leiegouw*, XIX, (1977), p. 337-359.

Hoe stond het met de verplichting van feodale trouw die Gwijde van Dampierre had ten opzichte van zijn leenheer? Uit het conflict tussen Gwijde en Filips de Schone zijn de XXIX van Gent niet weg te denken.

21. VAN WERVEKE H., *Een Vlaamse graaf van Europees formaat. Filips van de Elzas*, Haarlem, 1976, 94 blz.

In deze levensschets van Filips van de Elzas (na 1142-1191) wordt voor een breed publiek een zeer duidelijk beeld geschetst van één van de meest opmerkelijke figuren in het Europa van de twaalfde eeuw. Ook op de geschiedenis en op het stadsbeeld van Gent heeft deze figuur een onuitwisbare stempel gedrukt. De auteur begint met in een hoofdstuk over het 's Gravensteen er de nadruk op te leggen dat in de ons omringende wereld nog zaken zijn die aan Filips herinneren. In dezelfde zin wordt uitgewijd over de straten van Nieuwpoort en over de leeuw van Vlaanderen. Hierop volgt de eigenlijke biografie,

waarop telkens verschillende aspecten van Filips' leven worden belicht: de regeringstaak, de krijgsman, de kruisvaarder, beschermheer van de Kerk, de geletterde, de mens, zijn rol in de geschiedenis. Met bibliografie. Geïllustreerd.

22. VERHULST A., *Die gräfliche Burgenverfassung in Flandern im Hochmittelalter*, (*Studia Historica Gandensia*, nr. 204), Gent, 1976.

Overdruk uit *Vorträge und Forschungen des Konstanzer Arbeitskreises für mittelalterliche Geschichte. Die Burgen im deutschen Sprachraum. Ihre rechts- und verfassungsgeschichtliche Bedeutung*, Sigmaringen, 1976, p. 266-282.

Het ontstaan, de ouderdom en de functie van het Gentse castellum in vergelijking met de andere middeleeuwse versterkingen in Vlaanderen.

Moderne Tijden

23. BAELDE M., *De Pacificatie van Gent in 1576: hoop en twijfel in de Nederlanden*, in *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 91, (1977), p. 369-393.

Achtereenvolgens vindt men: de totstandkoming van de Pacificatie, de inhoud van dit verdrag en de reacties erop. Met in bijlage vijf onuitgegeven documenten betreffende 1576.

24. *De Pacificatie van Gent, 1576-1976, gezien door Michel Bracke.*

Kunstmap met de tekst van de Pacificatie van Gent, samengesteld door J. DECAVELE, P. VAN PETEGHEM, L. DE POORTER, B. DE LAAT en R. DAVID. De map bevat zes lino's en één zeefdruk door M. BRACKE, twee foto's en de afdruk van een gravure.

25. SCHÖFFER I., *De Pacificatie van Gent, op tweeërlei afstand bezien*, in *HMGOG*, XXX, (1976), p. 9-14.

Rede uitgesproken op de Academische Zitting in de Pacificatiezaal van het Stadhuis te Gent op 8 september 1976. Deze toespraak werd eveneens gepubliceerd in J. DECAVELE, *Eenheid en Scheiding in de Nederlanden, 1555-1585*, Gent, 1976.

26. VANDENBROEKE C., *Prospektus van het historisch-demografisch onderzoek in Vlaanderen*, in *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, gesticht onder de benaming Sociëté d'Emulation te Brugge*, CXIII, (1976), p. 3-85.

In dit waardevolle artikel worden de meest opvallende karakteristieken van het demografisch verloop in Vlaanderen (16de-19de eeuw) uiteengezet. Ook de demografische evolutie te Gent komt ter sprake. Met tabellen en grafieken.

27. ID., *Karakteristieken van het huwelijks- en vruchtbaarheidspatroon in Vlaanderen en Brabant, 17e-19e eeuw*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, II, (1976), p. 107-145.
28. VAN CAENEGEM R.C., *De Pacificatie van Gent (1576-1976)*, *HMGOG*, XXX, (1976), p. 3-7.

Toespraak gehouden tijdens de Akademische Zitting in de Pacificatiezaal van het Stadhuis te Gent op 8 september 1976. Deze toespraak werd eveneens gepubliceerd in J. DECAVELE, *Eenheid en Scheiding in de Nederlanden, 1555-1585*, Gent, 1976.

Hedendaagse Tijd

29. ACKERMAN J., *Bij de 150e verjaardag. Het kanaal Gent-Terneuzen. Levensader van de Gentse economie*, in *U en Ebes West*, 1977, nr. 2, p. 13-19.

Overzicht van de geschiedenis van het Kanaal Gent-Terneuzen. Geïllustreerd.

30. BALTHAZAR H., *Sociaal-politieke ontwikkeling en financiële instellingen te Gent van 1780 tot 1850*, in *Overheidsfinanciën Ancien Régime. Hedendaagse Overheidsfinanciën in België van 1740 tot 1860. Mutatieproces, continuïteit en onderbrekingen. Internationaal Colloquium, Spa, 19-22 - XII - 1972. Handelingen, (Historische Uitgaven Pro Civitate)*, nr. 39, (1975), p. 349-372.

Na te hebben vastgesteld op welke wijze het politieke beheer van de stad in de beschouwde periode is veranderd, onderzoekt de auteur het administratieve beheerskader van het lokale financieuzen en gaat na wie de mensen waren die het ambtenarenapparaat vormden. Hij verwijst naar de studie van J.F. Bosscher over het Franse financieuzen van 1770 tot 1795 en poogt de stellingen van Bosscher, o.m. dat vanaf het Directoire teruggegrepen werd naar de financieel administratieve arrangementen van vóór 1789 aan de Gentse toestand te toetsen. Tenslotte introduceert de auteur in een overzicht van de stedelijke instelling het verloop van het gemeentelijk financieuzen. Het artikel wordt gevolgd door de weergave van de „discussie” die werd gehouden na de uiteenzetting van H. Balthazar.

31. DECAVELE J., *Honderdvijftig jaar Kanaal Gent-Terneuzen*, (Catalogus van de Tentoonstelling georganiseerd door het Stadsbestuur van Gent en het Ministerie van Openbare Werken), Gent, 1977, 105 blz.

In vier hoofdstukken en in 233 nummers wordt de geschiedenis verhaald van het Kanaal Gent-Terneuzen dat in 1827 werd opengesteld voor de scheepvaart. Achtereenvolgens worden behandeld: de voor-geschiedenis, het eigenlijke graven van het kanaal, de eerste en tweede

verruiming (naar 10.000 ton) en tenslotte de derde verruiming (naar 60.000 ton). Rijk geïllustreerd.

32. DE MEESTER J., *De Compagnons der boekdrukkunst en boekbinderij der Stad Gend*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 162.

Op initiatief van J.F. Laval (1774-1859), hulpbibliothekaris bij de Universiteitsbibliotheek te Gent, werd in 1806 een onderstandskas van de Gentse letterzetters, drukkers en boekbinders opgericht.

33. POELMAN R., *Oostakker in de 19e eeuw*, s.l., 1976, 152 blz.

De auteur haakt in op het boek dat in 1974 door M. GYSSELING werd gepubliceerd, nl. de *Geschiedenis van Oostakker en Sint-Amandsberg tot 1794*. In een zeventiental hoofdstukjes wordt de geschiedenis van Oostakker in de negentiende eeuw geschetst (Sint-Amandsberg zou eerst in 1872 een zelfstandige gemeente worden). Achtereenvolgens worden behandeld: de gemeentelijke administratie; het gemeentehuis; de openbare orde en veiligheid; het onderwijs; de armenzorg; de bevolking; de economische bedrijvigheid; het verenigingsleven; lokale feesten, markten en kermissen; Oostakker en het kanaal Gent-Terneuzen; de militaire konskriptie in de Franse tijd; de netelige kwestie der Heirnismeersen; de afscheiding van Sint-Amandsberg; de Sint-Amanduskapel en het Campo Santo te Sint-Amandsberg; de openbare werken en het wegennet; het openbaar vervoer.

34. STEELS M., *Gent in 1851*, in *Ghendtsche Tydinghen*, V, (1976), p. 241-255.
35. ID., *Gent in 1852*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 3-16.
36. ID., *Gent in 1853*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 51-61.
37. ID., *Gent in 1854. Opnieuw een jaar van ellende en cholera*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 94-109.
38. ID., *Gent in 1855*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 138-149.
39. VANDERSTRAETEN F., *De evolutie van 100 jaar onderwijs (1830-1930) in Sint-Amandsberg*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg V.Z.W. Jaarboek XIII*, 1976, p. 46-75.

De auteur geeft een overzicht van de Belgische onderwijswetgeving tot 1930, bespreekt het schoollopen in Oostakkers wijk Sint-Amandsberg, geeft de evolutie van het Sint-Amandsbergse onderwijs en van de Sint-Amandsbergse instellingen. Daarop volgt een bespreking van de speciale onderwijsvormen in de gemeente, de bezoldiging van het

onderwijzend personeel, de financiële problemen van de „meesters”, de evolutie in programma's en methodes, de schoollokalen en hun inrichting, de buitenschoolse activiteiten van de Sint-Amandsbergse instellingen.

40. WILDEROM M.H., *Tussen Afsluitdammen en Deltadijken*. Dl. IV. *Zeeuwsch Vlaanderen*, s.l., 1973, 567 blz.

In dit lijvige werk waar een overzicht gegeven wordt over de waterstaatkundige en economische aspecten in Zeeuwsch Vlaanderen, vindt men tevens heel wat gegevens over de inpolderingen in de gebieden ten noorden van Gent en over het Kanaal Gent-Terneuzen. Rijk geïllustreerd. Met lijst van geraadpleegde bronnen en register van aardrijkskundige namen, personen en zaken.

41. WITTE E., *De Belgische radikalen: brugfiguren in de democratische beweging (1830-1847)*, in *Tijdschrift voor Geschiedenis*, jg. 90, (1977), p. 11-45.

E. WITTE bespreekt in dit onderzoek naar de Belgische radikalen de Gentenaars Charles Coppens, Louis de Souter, Edouard Hellebaut, Charles-Louis Spilthoorn en Bernard Vispoel.

Kerkgeschiedenis, abdijen, kloosters

42. *De Abdij van Onze Lieve Vrouw Ten Bosch. L'Abbaye de Notre Dame de „Ten Bosch”. Le Nouveau-Bois à Gand. De Nieuwenbosch te Gent, (Het Mandelboekje. Le Carnet du Dizeau)*, juni 1977, 23 blz.

In het decembernummer van 1976 werden de geschiedenis van de abdij Ten Bosch en de vestiging ervan te Lokeren (Oudenbosch) en in het maartnummer van 1977 de overblijfselen van de vestiging te Heusden (Nieuwenbosch) besproken. In het juninummer worden ikonografische elementen in verband met de vestiging te Gent belicht. Geïllustreerd.

43. ANDRIESEN J., *Een zeldzaam boekje uit de 16e eeuw*, overdruk uit *Liber Amicorum Jozef Lauwerys*, Hoogstraten, 1976, p. 22-25.

Bespreking van twee religieuze werkjes van Cornelius Columbanus Vrancx (ca. 1530-1615), kanunnik van St-Baafs en later abt van St.-Pietersabdij. Van een eerste werkje, nl. *Den sleutel des hemels* was reeds een exemplaar bekend, van het tweede boekje *Den sluetel* (sic) *der missen* wist men wel dat het bestaan had, maar had men tot nog toe geen exemplaar teruggevonden.

44. ASAERT G., *Het Archief van de abdij van Boudelo te Sinaai-Waas en te Gent*, I, *Inventaris*, Brussel, 1976, 287 blz.

De cistercienserabdij Boudelo werd gesticht in 1200 te Sinaai, toen een aantal kloosterlingen onder leiding van de monnik Boudewijn van Boekel de Gentse St.-Pietersabdij verlieten om zich in de eenzaamheid van het Land van Waas terug te trekken. De inventaris maakt een onderscheid tussen de bescheiden aangaande de abdij in het algemeen (oude inventarissen, cartularia, religieuzen, korrespondentie, processen) en de documenten in verband met het beheer van de goederen (rekeningen, journalen van inkomsten en uitgaven, enz.). De bezittingen van de abdij lagen verspreid over gans Vlaanderen.

45. BOGAERTS A.M., *Dominikanen der Nederlanden in de Registers der Magisters-Generaal. Bouwstoffen voor de geschiedenis der Dominikanen in de Nederlanden*, dl. I: 1386-1513, Brussel 1972, 495 blz.; dl. II: 1518-1650, Brussel, 1974, 373 blz.; dl. III: 1650-1669, Leuven, 1975, 424 blz.

Uitgave van de regesten, die bewaard worden in het Archief der Dominikanen te Rome en die betrekking hebben op de dominikanenkloosters en kloosterlingen in de Nederlanden. Alsdusdanig bevat deze uitgave ook heel wat gegevens over de Dominikanen te Gent.

46. CLOET M., *Antoon Triest, prototype van een contra-reformatorische bisschop, op bezoek in zijn Gentse diocees (1622-1657)*, in *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden*, jg. 91, (1976), p. 394-405.

Op grond van het bekende Itinerarium van de Gentse bisschop Antoon Triest (1576-1657) dat door de auteur in 1976 in extenso werd uitgegeven *, krijgt men een beeld van Triest als contrareformatorische bisschop. Aan de hand van enkele voorbeelden wordt aangetoond hoe nauwgezet de bisschop bij zijn bezoek aan de parochies te werk ging in zijn onderzoek naar de toestand van het kerkgebouw, de uitoefening van de eredienst, het privéleven en het apostolaat van de pastoor en het gedrag van de gelovigen.

47. CNOCKAERT L., *Pierre-Joseph Triest 1760-1836. „Le Vincent du Paul belge”*, (*Université de Louvain. Recueil de Travaux d'Histoire et de Philologie*. (Reeks 6. Deel 3), Leuven, 1974, 657 blz.

Uitvoerige studie over het leven en werk van kanunnik Pierre-Joseph Triest, die zich in het eerste kwart van de negentiende eeuw inzette voor de armenzorg en niet minder dan vier kongregaties stichtte,

(*) *Itinerarium Visitationum Antonii Triesti Episcopi Gandavensis (1623-1654). De visitatieverslagen van bisschop Triest*, uitgegeven door M. CLOET, (*Symbolae Facultatis Litterarum et Philosophiae Lovaniensis*, Series A. Vol. 2), Leuven, 1976. (Zie Bibliografie 1975-1976, nr. 41).

nl. de kongregatie der Broeders van Liefde; deze der Zusters van Liefde van Jezus en Maria; de Zusters der Kindsheid Jesu; de Broeders van St.-Jan van God. In een annex wordt een bespreking gegeven van biografen en biografieën van kanunnik Triest, wordt ingegaan op de ikonografie, vindt men een aantal dokumenten gepubliceerd en wordt een overzicht gegeven van hospitalen en scholen die door Triest werden opgericht. Met index van namen. Geïllustreerd.

48. DECAVELE J., *Abbaye de Notre-Dame, dite „Hôpital des Lépreux” ou „Rijke Gasthuis” à Gand*. Overdruk uit *Monasticon Belge. Tome VII. Province de Flandre Orientale. Deuxième Volume, (Centre Nationale de Recherches d'Histoire Religieuse)*, 1977, p. 179-193.

De benediktijnerabdij van Onze-Lieve-Vrouw was de voortzetting van de oude Leproserie op het Marialand die werd gesticht ca. 1146. In het begin van de 17de eeuw werd door het Stadsbestuur besloten in deze abdij een school voor arme kinderen op te richten. De religieuzen uit de Leproserie, ook Rijke Gasthuis genaamd, kwamen hiertegen in verzet. In 1626 nam de gemeenschap de regel aan van de H. Benediktus. Met biografie van de negen abdisen, bespreking van de bronnen en de literatuur.

49. ID., *Abbaye des Dames Anglaises à Gand*. Overdruk uit *Monasticon Belge. Tome VII. Province de la Flandre Orientale. Deuxième Volume, (Centre National de Recherches d'Histoire Religieuse)*, 1977, p. 199-214.

Na een scheuring met het Engels Klooster te Brussel kwamen de Engelse Benediktinessen zich in 1624 in de Savaanstraat te Gent vestigen. Vanuit Gent werden kloosters te Boulogne, Pontoise, Duinkerke en Ieper gesticht. In 1794 vluchtten de Engelse Benediktinessen naar Preston in Lancashire. Met biografie van de twaalf abdisen, bespreking van het bronnenmateriaal en van de literatuur..

50. DE GRAUWE J., *Prosopographia Cartusiana Belgica (1314-1796)*, Gent, 1977, 370 blz.

Biografische lijsten van alle kartuizers, die geleefd hebben op het grondgebied van het huidige België. Van enorm belang voor wie de kartuizersgemeenschap te Gent wil bestuderen *.

(*) Van dezelfde auteur verschenen reeds:

DE GRAUWE J., *De stichting van de Gentse kartuis „Koningsdal” te Rooigem in de parochie Ekkeergem*, in *HMGOG*, XXV, (1971), p. 3-30.

ID., *Histoire de la chartreuse du Val-Royal à Gand et de la chartreuse du Bois-Saint-Martin à Lierde-Saint-Martin (Flandre Orientale)*, (*Analecta Cartusiana*, XVIII), Salzburg, 1974 (zie Bibliografie 1973-1974, nr. 55).

51. DE HERDT R., *Te gast bij broeders, kartuizers en fabrikanten. Het Museum Meerhem*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 26, (1977), p. 29-34.

Toeristisch artikel over het Museum Meerhem dat in 1977 werd geopend op initiatief van de broeders Hiëronymieten van het Instituut Sint-Jan de Deo. Geïllustreerd.

52. D'HAESE M., *Museum Meerhem. Katalogus*, Gent, (1976), 43 blz.

Catalogus van dit museum dat werd ingericht in een gedeelte van de kapel van het oude kartuizerklooster, welke door Lieven Bauwens ook als fabriek werd ingericht. In dit gebouwencomplex werd in 1814 tevens de Vrede van Gent ondertekend tussen de Verenigde Staten van Amerika en Engeland.

53. DE SMET E., *De bezittingen van het Rijke Gasthuis te Eeklo*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 27, 1976, p. 181-267.

Onderzoek naar de bezittingen van het Gents Leprozenhuis in het bijzonder het ontginningscentrum Groot Goed of Gasthuisgoed (13de eeuw). Met bijlagen. Geïllustreerd.

54. DE VOS A., *Spanningen in de Abdij van Doornzele tijdens de 17de eeuw*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 27, 1976, p. 171.

In de loop der 17de eeuw waren er nooit meer dan zestien zusters in dit klooster. Ondanks dit kleine aantal was de verhouding tussen de zusters bepaald slecht. Dat het er bovendien niet steeds even stichtend aan toeging in dit klooster (ondanks de contrareformatie) wordt door een drietal voorvallen geïllustreerd.

55. EVERAERT J., *Fr. Pedro de Gante. Primer evangelizador y civilizador de Mexico*, in *Revista Belga (Mexico)*, 1974, p. 28.

Pieter van Gent (ca. 1480-1572) trok in 1523 als minderbroeder-missionaris naar Mexico, dat enkele jaren te voren door Cortez was veroverd. Pieter van Gent verzette zich herhaaldelijk tegen de uitbuiting van de inlandse bevolking door de Spanjaarden die op onmiddellijke winst belust waren.

56. *Das Protokollbuch der Niederländischen Reformierten Gemeinde zu Frankfurt am Main 1570-1581*, bewerkt en uitgegeven door H. MEINERT en W. DAHMER, Frankfurt/Main, 1977, 406 blz.

De kerkraadsprotokollen van de Nederlandse vluchtelingengemeenten op vreemde bodem bevatten niet zelden belangrijke informatie betreffende het protestantisme in onze gewesten in de zestiende eeuw. Naast de protokollen van de Nederlandse Kerk in Londen, uitgegeven door A. VAN SCHELVEN en A. KUYPER beschikken we thans

ook over deze van Frankfurt am Main, uitgegeven in een verzorgde editie. De leden van de Vluchtelingenkerk waren bijna uitsluitend afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden, enkelen onder hen kwamen uit Gent.

57. VAN HEDDEGHEM A., *Een kinderziekenhuis in Gent (1835-1871)*, in *Annalen van de Belgische Vereniging voor Hospitaalgeschiedenis*, XIII, (1975), p. 129-149.

In het Sint-Jansgodshuis bij Sint-Jacobs was tussen 1835 en 1871 een kinderhospitaal ondergebracht waarin behoeftige kinderen onder de 10 jaar verpleegd werden. De auteur heeft het uitvoerig over het ontstaan van deze instelling. In dit initiatief van de Commissie der Godshuizen onderstreept hij de rol van kanunnik P.J. Triest, door wiens toedoen de zorg voor de kinderen toevertrouwd werd aan een nieuwe kongregatie van hospitaalzusters onder de naam „Zusters der Kindsheid Jesu”. Met een capaciteit van eerst 40 bedden, vanaf 1859 van 78 bedden, vervulde het kinderhospitaal een onvervangbare sociale rol. Het werd in 1871 afgeschaft en vervangen door een kinderafdeling in de Bijloke.

Gebouwen, stadsbeeld

58. CLAUWAERT J., *Het Gravensteen in de 18e-19e eeuw*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 74-78.

Het Gravensteen werd in de loop van 18de en 19de eeuw gebruikt als textielfabriek. Er waren tevens woningen voor arbeiders ingericht. Geïllustreerd.

59. FREDERICQ-LILAR M., *L'Hotel Falligan. Chef-d'œuvre du rococo gantois. (Université Libre de Bruxelles. Faculté de Philosophie et Lettres, LXV)*, Brussel, 1977, 168 blz.

Na een historiek van het Hotel Falligan (ca. 1755 opgericht) geeft de auteur een beschrijving van dit rococogebouw op de Kouter. Daarna gaat ze uitvoerig in op de decoratie zowel wat architectuur, schilderkunst als schrijnwerk betreft. In annex vindt men een uitgave van belangrijk bronnenmateriaal, een overzicht van literatuur en geraadpleegde bronnen, een kritisch apparaat en een lijst van de talrijke illustraties.

60. VAN DOORNE G., *Une demeure patricienne du moyen-âge. Een middeleeuwse patriciërswooning. Het Ryhovesteen te Gent*, in *La Maison d'Hier & d'Aujourd'hui. De Woonsteden door de eeuwen heen*, juni 1977, nr. 34, p. 38-51.

In dit boeiend artikel wordt niet enkel een geschiedkundige beschrijving van het aloude Ryhovesteen (einde 12de eeuw) in de Onder-

straat gegeven, maar krijgt men ook een visie op de stenen en hun belang in het middeleeuwse Gent. Geïllustreerd.

61. ID., *Neringhuis van de Gentse metselaars, Cataloniëstraat*, in *Stadsarcheologie. Viermaandelijks tijdschrift van de Gentse Vereniging voor Stadsarcheologie V.Z.W.*, (jg. 1, nr. 1), p. 11-21.

Toen in november 1976 een aanvang werd gemaakt met de sloping van het voormalige metselaarshuis, nam de stedelijke Dienst voor Archeologie en Historische Monumenten het initiatief de voorgevel te ontleisteren en aan een grondig onderzoek te onderwerpen. Het resultaat van dit oudheidkundig en bijkomend historisch onderzoek wordt in geciteerd artikel gepubliceerd. Achtereenvolgens krijgt men een bespreking van de ligging van het huis, de oudste bouwonderdelen, die dateren uit de 13de eeuw. In 1526 ontwierp Christoffel Vanden Berghe een nieuwe gevel. Naar het oorspronkelijk uitzicht hiervan werd een onderzoek verricht. Op de eerste verdieping werd een muurpolychromie aangetroffen. Geïllustreerd. Met bijlagen.

62. VAN TYGHEM F., *Het stadhuis van Gent*, in *Spiegel Historiae*, jg. 12, (1977), p. 456-463.

Bondig overzicht van de bouwgeschiedenis van het Gentse stadhuis, welke aanvangt in de tweede helft van de 15de eeuw. Geïllustreerd.

63. VAN WESEMAEL M., *De donkere kerkers van het Stadhuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 109-114.

Gegevens over de *Armen Caemer van Ghendt*, haar vergaderzaal en de cellen in het stadhuis waar jonge bedelaars en bedelaressen bestraft werden. Geïllustreerd.

64. ID., *Een paar beschamende bladzijden uit de eervolle geschiedenis van het Gentse stadhuis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 61-74.

De auteur wijdt in dit artikel uit over de toegangstrappen tot het Gentse stadhuis (o.m. over de beruchte trap van Jean-Baptiste Pisson uit 1802-1803). Geïllustreerd.

65. ID., *De Gentse donkere putten*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 21-34.

Een artikel waarin de kerkers en gevangnissen in het 's Gravensteen worden besproken.

66. WAEYTENS G., W. PATOOR en R. VAN DAMME, *De oude kerk van Gentbrugge. (Geschiedenis van Gentbrugge)*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, 16-19, (1977), (niet gepagineerd).

Industriële Archeologie *

67. BRAL G. en LINTERS A., *Ijzer in Gent*, in *WIARUG - werkschrift 1 Architectuur van een Industriële Periode. Parijs... en Gent*, (Gent, 1977).

Bondige bespreking van de 19de-eeuwse staalarchitectuur in Gent.

68. LINTERS A., *Het beluik tussen de St.-Lievenspoortstraat en de Keizersvest*, in *WIARUG berichten*, 1977, nr. 2, p. 2-3.

In 1837 verdeelde bouwmeester Minnaert een tuin in 40 perceeltjes, waarop in twee lange blokken huizen van het rug-aan-rug type werden gebouwd. De levensomstandigheden in dit beluik waren zo erbarmelijk dat nog in de 19de eeuw, ingevolge een besluit van het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Gent verbeteringen aan dit beluik dienden aangebracht.

Kunst en Cultuur

69. BALTHAZAR H., *De Multatulikring. Kroniek over toneelcultuur en socialisme te Gent, 1944-1974*, Gent, 1974, 90 blz.

70. BUNTINX W., *De gilde van Sint-Sebastiaan en de schouwburg van Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 17-21.

Bondige historiek van de schouwburg van Sint-Sebastiaansgilde die werd opgericht ingevolge een overeenkomst met het Stadsbestuur in 1736, op de plaats waar nadien de Opera zou gebouwd worden.

71. COEKELBERGHS D., *Des peintres belges à Rome de 1700 à 1830, (Etudes d'Histoire de l'Art publiées par l'Institut Historique Belge de Rome, dl. III)*, Brussel-Rome, 1976, 509 blz.

Rijk geïllustreerde uitgave van een doctoraatsthesis waarin het leven en werk belicht wordt van de Belgische schilders die in de 18de en het begin van de 19de eeuw te Rome verbleven. Men vindt erin tal van biografische gegevens over de „Gentse” schilders Joseph Paelinck (1781-1839), J.-S. Van den Abeele (1797-1855), Robert Van Aude-naerde (1663-1743), Pierre Van Hanselaere (1786-1862), Jean-Baptiste Maes-Canini (1794-1856), Joseph Mast (aktief in Rome in 1771), Pieter Norbert Van Reysschoot (1738-1795), Ridderbosch (aktief in de tweede helft van de 18de eeuw), Philippe Spruyt (1727-1801), Egide Charles Joseph Vande Vivere (1760-1826). Met repertorium van de Belgische schilders te Rome tussen 1700 en 1830, uitgave van documenten, uitgebreide bronnenopgave en bibliografie, index van personen en lijst van de opgenomen illustraties.

(*) Zie ook nr. 31.

72. CELS J., *Mijnheer Arseen en de Rechtvaardige Rechters*, Antwerpen, 1976, 96 blz.

De diefstal van de Rechtvaardige Rechters, het sinds 1934 verdwenen paneel van de „Aanbidding van het Lam Gods”, kwam in 1976 meer dan eens ter sprake. Dit werk belicht een aantal aspecten in verband met deze beruchte diefstal en in verband met de dief, de raadselachtige figuur van Arseen Goedertier (1876-1934). Met bijlagen en illustraties.

73. DUVERGER E., *Nadere gegevens over de Antwerpse periode van Jan Porcelis*, in *Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Jaarboek 1976*, p. 269-279.

Deze Gentse marineschilder week in 1584, na de verovering van Gent door Parma samen met zijn ouders uit naar het Noorden. In 1615 was hij opnieuw in Antwerpen, waar hij voornamelijk schilderde voor de kunsthandel van Adriaan Delen.

74. GOOSSENS M., *Middeleeuwse muurschilderkunst te Gent*, in *Spiegel Historiaal*, jg. 11 (1976), p. 642-647.

De oudste overblijfselen van de muurschilderkunst in Gent en tevens in de Nederlanden dateren uit de 12de eeuw (Sint-Baafsabdij). In de 14de eeuw bereikte de Gentse muurschilderkunst haar hoogtepunt. Vele ensembles gingen echter verloren. Zowel de tempera-techniek als de olieverftechniek werden gebruikt. Geïllustreerd.

75. HOLLEBOSCH-VAN RECK Y., *Typologische benadering van enkele muntgewichtendozen uit de verzameling van het Bijlokemuseum te Gent*, in *HMGOG*, XXX, (1976), p. 83-102.

Wat zijn muntgewichtendozen en hoe kunnen ze getypologeerd worden volgens hun herkomst? Het Bijlokemuseum bezit muntgewichtendozen uit Keulen en het Rijnland, uit Antwerpen, Brugge, Gent en Amsterdam. Geïllustreerd.

76. *Jos Verdegem. Retrospectieve - Provinciebestuur Oost-Vlaanderen - Stadsbestuur Gent. Museum voor Schone Kunsten. Citadelpark, 25 februari - 17 april 1977.*

Katalogoog van de retrospectieve van de Gentse kunstschilder Jos Verdegem (1897-1957). Met inleiding door JAN HOET, lijst van de tentoonstellingen, biografische en bibliografische nota's, getuigenissen en kritieken.

77. *Meubilair ontworpen door Henry Van de Velde, (Stad Gent. Museum voor Sierkunst. Tijdelijke tentoonstelling recente aanwinsten, 2 juli - 4 september 1977), Gent, 1977, 5 blz.*

Bespreking van een aantal meubels en kunstvoorwerpen ontworpen door architect Henry Van de Velde (1863-1957) of door zijn omgeving.

78. LA ROCHE R., *Ontstaan en ontwikkeling van de vrijmetselarij in Vlaanderen en Nederland*, in *Ons Erfdeel*, jg. 20, 1977, p. 571-588.

In dit artikel vindt men ook een aantal gegevens weer over de vrijmetselaarsloge te Gent. Vooral de vrijmetselarij tijdens de orangistische periode krijgt de aandacht. Als burcht van het Gentse orangisme zou de loge Le Septentrion lange jaren trouw blijven aan prins Frederik, de Grootmeester van het Grootoosten der Nederlanden.

79. SCHEERDER J., *De handschriften van Gentse kronieken en memoarieboeken bewaard in de Universiteitsbibliotheek te Gent*, in *HMGOG*, XXX, (1976), p. 16-59.

Na een algemene inleiding volgt de eigenlijke bespreking. Vijfenvijftig handschriften berusten in het Fonds van de Handschriften, drieëntwintig berusten in het Fonds Gandavensia. Met concordantie-tafel en kronologisch overzicht van de inhoud der beschreven handschriften.

80. VAN ACKER K.G., *De librije van Raphaël de Marcatellis, abt van Sint-Baafs en bisschop van Rhodus*, in *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, XLVIII, (1977), p. 143-198.

De vondst van twee inventarissen van boeken en manuskripten in de papieren van A. Pinchart, bewaard in de Koninklijke Bibliotheek, maakte het K.G. VAN ACKER mogelijk een nauwkeurige rekonstruktie op te stellen van de „librije van abt de Marcatellis”. Naast een editie van de beide inventarissen, brengt de auteur een aantal gegevens nopens de verspreiding van de verzameling handschriften sinds de tweede helft van de zestiende eeuw.

81. *Verslag van het Documentatiecentrum voor Dramatische Kunst V.Z.W. te Gent.*

Verslag door J. VAN SCHOOR over de werking van deze in 1971 opgerichte vereniging. Dit verslag wordt gevolgd door een inventaris van de verzamelingen aanwezig in het dokumentatiecentrum. De inventaris werd samengesteld door J. DE VOS en afgesloten op 1 mei 1976. Het dokumentatiecentrum verzamelt werken over drama en toneel, toneelstukken, regieboeken, programma's, affiches, foto's, theatertijdschriften en -krantjes en legt een archief aan van het „Toneel Vandaag”. Als dusdanig is dit dokumentatiecentrum van belang voor al wie de geschiedenis wil nagaan van het toneel in Gent en in Vlaanderen.

82. *Der Vrijheid laatste Hope*, Antwerpen, 1976, 125 blz.
In dit kunstboek heeft A. GAILLIAERDE zijn talrijke tekeningen van Gentse monumenten en stadsgezichten omringd met historische teksten en impressies van A. WYFFELS, A. VAN DE WALLE, R. d'EXTEYL, J. DECAVELE, D. BERBIERS en GINSBERG.
83. WATELET J., *Art Nouveau*, in *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, jg. 15, (1977), p. 83-121.
Bespreking van verscheidene kunstvoorwerpen die behoren tot de kollektie van het Museum voor Sierkunst en Industriële Vormgeving te Gent. Geïllustreerd.
84. WATERSCHOOT W., *Leven en betekenis van Lucas d'Heere*, in „*Verslagen en Mededelingen*” van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1974, p. 16-126.
Een bijdrage waarin wordt gepoogd een samenhangende levensschets van de zestiende-eeuwse Gentse schilder-dichter Lucas d'Heere te brengen. Voor het schrijven van dit artikel werd geen nieuw archiefwerk verricht, maar enkel beroep gedaan op ten dele nog niet geïnterpreteerde gedrukte bronnen.

Heemkunde

85. DE CALUWE R., „300 Jaar Visitatie” - Documenten, in *Schakel. Mededelingsblad van het Heemkundig Documentatiecentrum Sint-Amandsberg en van de Heemkundige Kring de „Oost-Oudburg”*, jg. 3, (1975), p. 4-18.
Uitgave en bespreking van een aantal dokumenten en werkstukken in verband met de „Gentse Kant” en het uitvindersbrevet van Virginie Vrancken, toegekend bij koninklijk besluit van 28 oktober 1852.
86. DECAVELE J., *Rooigem*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, j. 26, (1977), p. 8-12.
Informatie over de geschiedenis van deze Gentse stadswijk.
87. GEVAERT G., *Maaltebrugge, historisch belangrijkste gehucht van Sint-Denijs-Westrem*, in *Berichten van de Heemkring Scheldeveld*, VIII, (1976), p. 51-61.
Met gegevens over het „Putje” en het kunstatelier Bressers.
88. *75 Jaar „Aero Club des Flandres” - „Ghent Aviation Club”*, 5 blz.
Een overzicht van de geschiedenis van deze vliegclub naar aanleiding van een tentoonstelling (maart-april 1977).

89. *Oude en nieuwe plaats- en straatnamen te Genbrugge*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 18 en 19, (1977), (niet gepagineerd).

Bespreking van de straatnamen die met de letter B beginnen.

90. POELMAN R., *Sloten, van nederzetting tot bedevaartsoord*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg V.Z.W., Jaarboek XIII*, (1976), p. 3-44.

De auteur bespreekt in dit artikel de eerste bedevaarten naar het „Vlaamse Lourdes” (1874), wijdt uit over de godsdienstaat en spotternij om daarna aandacht te vragen voor belangrijke bedevaarten naar dit bedevaartsoord, voor de eeuwfeestviering in 1973, voor het commerciële aspect van de bedevaarten. Vervolgens gaat hij dieper in op de genezingen die te Oostakker-Lourdes plaats grepen, in het bijzonder de genezing van Rosa Petiet (1906), deze van Pieter De Rudder (1875), welke voor het „Vlaamse Lourdes” de weg opende naar een erkenning van volwaardig bedevaartsoord. Geïllustreerd. Met kritisch apparaat.

91. RAMON R., *Wandeltocht langs de kastelen van Destelbergen*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg V.Z.W., Jaarboek XIII*, (1976), p. 106-130.

Korte historiek van de kastelen „Notax”, „Succa”, „Ter Saelen”, „Te Lande”, „Crabbenburg”.

92. STEELS M., *Enkele beschouwingen over de bevolking van Ledeberg, Gentbrugge en Sint-Amandsberg in het jaar 1900*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 16, (1977), 4 blz., (niet gepagineerd).

93. VIAENE A., *Watertornooien op Vlaamse rivieren*, in *Biekerf. Westvlaams Archief voor Geschiedenis, Oudheidkunde en Folklore*, jg. 77, (1977), p. 5-12.

Men krijgt o.m. een overzicht van de watertornooien te Gent gehouden. De oudste vermelding ervan dateert uit 1381.

94. VANDEN BROUCKE F., *Oude en verdwenen herbergen te Sint-Amandsberg*, in *Heemkundig Nieuws. Contactblad van de Heemkundige Kring „Oost-Oudburg” en het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis*, jg. 5, 1977, p. 67-72, 78-84.

95. VAN SEVEREN G., *Het gebuurte- en dekenijleven te Gent. Vroeger en nu*, Gent, 1977, 32 blz.

Brochure uitgegeven naar aanleiding van de 75ste verjaardag van het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen van de Stad Gent. Eerst

in 1361-1364 vindt men in de archieven sporen van het bestaan van de gebuurten terug, alhoewel deze ongetwijfeld tot een oudere datum zijn op te voeren. In de 17de eeuw, die geldt als de bloeiperiode van de gebuurtedekenijen, zouden er 190 gebuurten geweest zijn, ingeschakeld in 19 wijken of hoofdkwartieren, die op hun beurt onderverdelingen waren van de parochies. Toen op het einde van de 19de eeuw de gebuurten begonnen te zieltogen (er waren er toen slechts 79) werd in 1903 de Bond van Dekens en Baljuws opgericht. Deze betekende voor de gebuurten een nieuwe stimulans. Sinds 1930 staat deze bond bekend als het Koninklijk Verbond der Gebuurtedekenijen der Stad Gent. Geïllustreerd.

96. ID., *Gent honderd jaar geleden. Een wandeling door en rond de „kuip” met Ernest George in 1877*, in *Toerisme in Oost-Vlaanderen*, jg. 26, (1977), p. 29-34.

Toeristische bespreking van een aantal etsen uit het boek *Etchings in Belgium* door de Engelsman Ernest George.

97. VAN WESEMAEL M., *Lichte vrouwen te Gent in de 19e eeuw en hun publiciteit*, in *Oostvlaamse Zanten*, LII, (1977), p. 2-19 en 38-66.

Na een overzicht van de prostitutie te Gent in de loop der tijden, gaat de auteur uitvoerig in op de ligging van de bordelen in de stad in de 19de eeuw, op de wetgeving en reglementering in verband met de prostitutie, op het heffen van taksen op de prostitutiehuizen. Daarna volgt de bespreking van een achttal adres- en reclamekaartjes uit de 19de eeuw van hetgeen men noemde „maisons de société” of „gezelschapshuizen”. Geïllustreerd.

98. WAEYTENS G., *Het vermaarde kasteel Coninckxdonck*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 19, (1977), 5 blz. (niet gepagineerd).

99. ID., *De Emmanuel Hielstraat*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 17, (1977), (niet gepagineerd).

Historiek van deze straat (eertijds Ongerijstraat), met anekdoten over de vroegere bewoners.

100. ID., *Oude hoeven te Gentbrugge*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 17, (1977), 3 blz., (niet gepagineerd).

Een overzicht van bekende hofsteden in Gentbrugge, gevolgd door de publikatie van een kadastrale lijst van 1870 waarin de landbouwers met de grootte van de hen toebehorende hofsteden vermeld worden.

101. ID., *De Puntfabriek. 100 jaar metaalindustrie te Gentbrugge (van 1839 tot 1939)*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 13, (1976), 4 blz., (niet gepagineerd).

In 1868 richtte A. Pernot een knoppen-, nadien nagelfabrikant uit Gent, een kaarsenfabriek in de Kerkstraat te Gentbrugge in als metaalfabriek en draadtrekkerij. In 1892 werd de onderneming omgevormd tot N.V. „Clouterie et Tréfilerie des Flandres”. In 1953 werd het bedrijf geïntegreerd als een afdeling van Arbed. Met één illustratie van het bedrijf in 1902.

102. WAEYTENS G., PATOOR W. en VAN DAMME R., *Het dorp Gentbrugge. Ontstaan, groei, geschiedenis tot 1795. (Geschiedenis van Gentbrugge)*, in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nrs. 13-15 (1976), (niet gepagineerd).

Weinig diepgaand overzicht van de geschiedenis van Gentbrugge.

103. ID., *De Oude Kluis (dl. 1)*, (*Geschiedenis van Gentbrugge*) in *Heemkundig Genootschap Land van Rode*, nr. 19, (1977), 5 blz. (niet gepagineerd).

104. *Wereldnamen van bij ons: uitvinders, ontdekkers, pioniers*, (Gent), 1977, 40 blz.

In deze catalogus van een tentoonstelling (februari-maart 1977) geeft J. QUINTYN een bondige levensschets van zesentwintig „Gentenaars” die als ontdekker of uitvinder een wereldfaam verworven hebben.

Volkskunde

105. BROECKHOVE M., *De blaaspijp als ontspanningsinstrument*, in *Oostvlaamse Zanten*, 51, (1976), p. 42-71.

Van dit artikel, waarin men o.a. meer verneemt over Gentse vogelpijpblaas- en balpijpblaasmaatschappijen, verscheen een gewijzigde overdruk in de reeks *Uit het Seminarie voor Volkskunde van de Gentse Rijksuniversiteit*, dl. XIV. Geïllustreerd.

106. DE BUDT, *Tafke 't Zandboerke (1881-1943)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, V, (1976), p. 269-272.

Wetenswaardigheden over de folkloristische zandverkoper Gustaaf Coryn. Geïllustreerd.

107. LEMMENS F., *Repertorium van XIXde eeuwse bidprentjesportretten*, in *Vlaamse Stam. Tijdschrift voor Familiegeschiedenis*, jg. 12, (1976), p. 29-32, 89-92, 147-150, 269-272, 303-306, 365-372, 479-482,

535-538, 605-608, 631-634; jg. 13, (1977), p. 19-22, 97-100, 133-138, 391-398, 431-434, 497-500, 553-556.

Belangrijk werkinstrument voor genealogen en vorsers. Ook betreffende Gentse figuren.

108. VAN WESEMAEL M., *Het Gentse Carnavalslied aan het woord*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 150-161.

Aanvullingen op het artikel van M. STEELS, *Carnaval te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, III, (1974), p. 7-20. Uitgave van verscheidene liedjes. Geïllustreerd.

Biografische artikels en not's

109. CLAUWAERT J., *Jef Crick, letterkundige en kunstcriticus (1890-1965)*, in *Heemkundige Kring De Oost-Oudburg V.Z.W.*, Jaarboek XIII, (1976), p. 98-104.

Biografische schets van deze journalist en dichter. Van zijn hand zijn het standaardwerk *Leven en Werken onzer Beeldende Kunstenaars*, 1933 en de roman *De Ridder van het Slot van Laarne*, 1933. Hij schreef tevens tal van studies over Campo Santofiguren. Geïllustreerd. Met kritisch apparaat.

110. COOLS H., *Antoon Triest (Beveren 1577 - Gent 1657)*, in *Het Land van Beveren*, XX, (1977), p. 42-60, geïllustreerd, met bijlagen.

111. HUYS P., *Kunstschilder Jos Verdegem (1897-1957)*, in *Vlaamse Stam. Tijdschrift voor Familiegeschiedenis*, jg. 12, (1976), p. 647-650, geïllustreerd.

112. STEEGHERS W., *De familie Rogghe*, in *Heemkring Scheldeveld*, (1976), p. 123-140. *

Genealogie van de familie Rogghe (sic). Met biografie van het bekendste lid, nl. Leopoldus Josephus Rogghé (1904-1973), dichter, letterkundige en historicus, met een volledige lijst van de door Rogghé gepubliceerde werken en artikels.

113. STEELS M., *Hippoliet Van Peene*, in *Ghendtsche Tydinghen*, V, (1976), p. 263-269.

Levensbeschrijving van deze toneeldichter (1811-1864), vooral bekend als de auteur van *De Vlaamsche Leeuw* (1847). Geïllustreerd.

(*) Zie ook nr. 117 en nrs. 58 en 62 in de Bibliografie van de geschiedenis van Gent, 1974-1975.

114. VANBERGHEN M., *Louis Van Houtte*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 120-123.

Biografie van deze plantkundige (1810-1876), tevens plantenkweker en burgemeester. In 1845 richtte Van Houtte het tijdschrift *La Flore des Serres et des Jardins de l'Europe* op. Vier jaar later legde hij de basis voor het tot stand komen van het „Institut Royal d'Horticulture”.

115. VAN GENT M., *Architect Louis Roelandt*, in *Ghendtsche Tydinghen*, VI, (1977), p. 170-177.

116. VAN MECHELEN J., *Paul de Ryck*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 3*), dl. I, Gent, 1977, p. 83-111.

Biografische schets van dichter en journalist Paul de Ryck (1913-1956) die in 1934 te Sint-Amandsberg de „Cahiers van de Waterkluis” stichtte. Met biografische en bibliografische nota's en beknopte bloemlezing. Geïllustreerd.

117. VAN RYSSEL D., *Paul Rogghé*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 3*), dl. I, Gent, 1977, p. 115-143.

Biografisch overzicht van deze bekende letterkundige en historicus (1904-1974). Met bespreking van zijn literair en historisch werk, biografische en bibliografische nota's en bloemlezing. Geïllustreerd.

118. WILLEMYNS R.E.C., *Adolf Herckenrath*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks. Nr. 3*), dl. I, Gent, 1977, p. 146-177.

Biografische schets van deze Gentse dichter, toneelschrijver en boekhandelaar (1879-1958). Met kritisch overzicht van zijn werk, biografie, bibliografie en bloemlezing. Geïllustreerd.

Ter gelegenheid van het eeuwfeest van het overlijden van L.A.J. Quetelet (1796-1874), Gents-Brussels sterrenkundige en socioloog verschenen in allerlei tijdschriften een aantal artikels. Hier een aanvulling van de reeds in de bibliografie van 1974-1975 vermelde werken. *

119. *Adolphe Quetelet, 1796-1874. Recueil des travaux et contributions présentés en 1974 en hommage à son rôle de statisticien*, (*Ministère des Affaires Economiques. Mémorial Adolphe Quetelet, 3*), Brussel, 1975, 158 blz.

(*) Zie ook nrs. 67 en 68 in de Bibliografie van de geschiedenis van Gent, 1974-1975.

120. *Adolphe Quetelet, l'œuvre sociologique et démographique. Choix de textes*, (Centre d'étude de la population et de la famille), Brussel, 1974, 183 blz.
121. *Adolphe Quetelet, 1796-1874. Hommages et contributions*, (Palais des Académies), (Mémorial Adolphe Quetelet, 2), Brussel, 1975, 60 blz.
122. ELKHADEM H., *La correspondance d'Adolphe Quetelet avec Sir John Herschel: un exemple de la richesse du fonds Quetelet*, (Adolphe Quetelet 1796-1874. Hommage et contributions), Brussel, 1975, p. 46-57.
123. LAHAYE E., *Adolphe Quetelet (1796-1874). Ses initiatives créatrices en géophysique*, in *Ciel et Terre*, 91, (1975), p. 257-260.
124. UYTTEBROECK F., *Quetelet: een wetenschapsman die van mensen hield*, in *De Vlaamse Gids*, LIX, (1975), p. 70-74, geïllustreerd.

PROVINCIALE PRIJS VOOR GESCHIEDENIS

Het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, dienst voor Kulturele Aangelegenheden, verzoekt ons het volgende mee te delen: „Op eenparig advies van de jury besliste de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Oost-Vlaanderen de provinciale prijs ten bedrage van 20.000 F ex-aequo toe te kennen aan de heren Erik Thoen uit Gent voor zijn studie „De gevoigen van militaire destruktie op het platteland. Het voorbeeld van de Burgeroorlog op het einde van de 15e eeuw in Vlaanderen met nadruk op het Gents Kwartier” en Jan De Maeyer uit Hasselt voor zijn studie „Arthur Verhaegen: Bijdrage tot de studie van het Ultramontanisme: 1847-1884”.
